

Y Casglwr

CYMDEITHAS BOB OWEN

Tâl aelodaeth: £7.50 y flwyddyn

SWYDDOGION

Cadeirydd:

E.WYN JAMES,

Ysgrifennydd:

MAREDUDD AP HUW
Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Aberystwyth, Ceredigion.
(01970) 623174

Trysorydd:

GWYNDAF ROBERTS,
Cae'r Hafod, Maes Caled,
Dolgellau LL40 1UF

Golygydd:

MEL WILLIAMS
Tanycastell, Llanuwchllyn,
Y Bala, Gwynedd, LL23 7TA
(01678) 540652
e-bost: tanycastell@yahoo.com

CYNNWYS

	Tud.
Llew Llwyfro a Llewelyn Parri	1
Golygyddol	2
Syr John Gardner Wilkinson	3
Pwy oedd Penllyn...?	4
Joseph Banks a David Samwell	7
Yr Entrepreneur o'r Pale	9
John Chicago	11
Delweddau'r Diwygwyr	12
William Bulkeley a'i gylch	15
O Blas i Blas	17
Teymladdwr	19
At y Golygydd	21

Y RHIFYN NESAF

Erthyglau a hysbysebion i'r golygydd
erbyn Medi 24

GWASANAETH Y DEILLION

Mae'r Gymdeithas yn darparu tapiau
llafar o erthyglau sy'n ymddangos yn
Y Casglwr i Danysgrifwyr yn unig.
Am fwy o wybodaeth cysylltwch â
Miss Anne K. Tili (01970) 920235

Golygyddol

Dyma ni eto ar drothwy Eisteddfod Genedlaethol arall. Mae'r chwe mis olaf wedi bod yn hynod ddiddorol i'r Gymdeithas. Ddiwedd mis Ionawr cafwyd gwledd o ffilmiau lleol, ac ymweliad â thrysorau'r Llyfrgell Genedlaethol, ac yn Chwefror bu ychydig ohonom ni yn ffodus i ddilyn camre Daniel Owen yn yr Wyddgrug o dan arweiniad deheug Phillip Lloyd.

Y Diwrnod Agored

Bu'r Diwrnod Agored yn llwyddiant ysgubol, gyda hanner cant o aelodau yn ymgasglu yng Ngheltica, a chael gwledd yng ngofal y Dr Dafydd Glyn Jones. Y fonesig Buddug Medi, y Bonwr Don Treharne a Dyfed Evans. I'r rhai na fu'n ffodus i fod yn bresennol, bydd eu darlithoedd yn ymddangos yn Y Casglwr maes o law.

Y Cyfarfod Blynyddol

Gan fod cyn lleied o aelodau yn mynychu'r Cyfarfod Blynyddol ar faes yr Eisteddfod oherwydd amryfal resymau, penderfynodd y Pwyllgor arbrofi, a chynnal y Cyfarfod Blynyddol ar adeg mwy cyfleus. Felly, dewiswyd Celtica fel man cyfarfod, a chafwyd Cyfarfod Blynyddol hynod lwyddiannus yn y prynhawn o dan gadeiryddiaeth y Dr. E. Wyn James. Etholwyd nifer o aelodau newydd ar y pwyllgor, sef, J.Elwyn Hughes, o Fethel, Caernarfon, Angharad Mair Jones, o Gaernarfon, Cyril Evans, o Aberystwyth, a Gethin Rhys. Wedi nifer o flynyddoedd fel Ysgrifennydd, datganodd Gwyn Tudur ei fod am roi gorau i'r swydd. Bu ynddi am ddeuddeg mlynedd, a phob amser yn gefn i'r mudiad a'i holl weithgareddau. Datganodd y byddai yn barod i gynorthwyo mewn unrhyw fodd er lles y Gymdeithas yn y dyfodol. Hoffwn ddiolch iddo am ei waith di-flino

ar hyd y blynyddoedd.

Rydym yn ffodus, fodd bynnag, fod y Dr Maredudd ap Huw wedi cytuno i ysgwyddo'r baich yr ysgrifenyddiaeth, ac mae ein diolch iddo yn fawr. Cytunodd y Dr. E.Wyn James, hefyd, i aros yn ei swydd am flwyddyn arall.

Diwydrwydd y Trysorydd

Mae'r Trysorydd wedi bod yn hynod o weithgar ac wedi llwyddo i dderbyn nifer fawr o'r ffurflenni Rhodd Gymorth yn ôl. Ond mae rhai cannoedd o'n haelodau yn methu gweld gwerth i'w dychwelyd. Mae pob un ffurflen yn golygu y byddai'r Gymdeithas ar ei hennill o £1.50 y pen. Does dim rhaid i'r aelod dalu yr un ddimai goch: yr unig beth yr ydym ei angen yw'r ffurflen wedi ei harwyddo, a'i dychwelyd.

Dymuniad y Trysorydd, hefyd, yw cael y rhan fwyaf o'r aelodau i dalu drwy archeb banc. Bellach, mae tua hanner o'r aelodau wedi cytuno. Os ydych yn talu yn yr Eisteddfod bob blwyddyn, does dim problem. Ond am y gweddill, mae'n golygu amser ac arian i yrru llythyrau, a hynny fwy nag unwaith yn aml, gan nad yw rhai aelodau hyd yn oed yn ateb.

Aelodaeth

Penderfyniad y Pwyllgor, felly, yw y dylid dileu aelodaeth unigolyn os ydyw wedi methu tâl blwyddyn, ac heb ymateb ar ôl derbyn llythyr atgoffa. Felly, wnewch chi eich gorau i dalu eich dyledion, os gwelwch yn dda? I'r rhai sy'n talu drwy'r Banc, nodir AB wrth y cyfeiriad ar yr amlen. Os nad oes, yna dylech gysylltu â ni er mwyn trafod yr aelodaeth.

Hoffwn i ddiolch i'r holl aelodau sy'n dangos gwir ddiddordeb yn y Gymdeithas ac i'r holl gyfranwyr. Cofiwch alw i mewn i'r babel ar faes yr Eisteddfod.

SIOP LYFRAU R HEN BOST

45 Stryd Fawr,
Blaenau Ffestiniog,
Ffôn: (01766) 831802

Edrychwn ymlaen i'ch gweld yn
Eisteddfod Y Faenol.

Bydd croeso i gyfeillion hen a newydd
yn y stondin ar y Maes.